

NORWAY SAYS 10

LÆRERVEILEDNING

LÆRERVEILEDNING

Kjære lærer!

Nasjonalmuseet og våre samarbeidspartnere ved gallerier og museer rundt i landet ønsker deg og dine elever velkommen til utstillingen "Norway Says 10". Denne utstillingen er en mindre versjon av den store mønstringen Nasjonalmuseet viste i 2009, som markerte tiårsjubileet til designtrion Norway Says. Norway Says besto av designerne Torbjørn Anderssen (f. 1975), Andres Engesvik (f. 1970) og Espen Voll (f. 1965). Etter at firmaet Norway Says ble oppløst i 2009 fortsetter disse tre markerte norske designerne med selvstendig praksis.

Om utstillingen

Vandretstillingen "Norway Says 10" viser 30 arbeider i produkt- og møbeldesign designet av Norway Says for tolv forskjellige norske og utenlandske produsenter. Utvalget viser bredden i designoppgavene Norway Says har løst gjennom det siste tiåret; fra drikkeglass til tekstiler, møbler og belysningsystem for offentlige rom. Slik sett reflekterer utstillingen hvordan design er allestedsnærværende i vår moderne gjenstandskultur og derfor også berører oss gjennom de valg og beslutninger designeren tar fra idé til ferdig produkt.

Temaer for formidlingen

- Gjenstandene i utstillingen kan vise hvordan form og funksjon forenes i god design.
- Bevissthet i valg av materialer, gode tekniske løsninger og gjennomtenkt visuell utforming preger Norway Says' design. Enkel gjenstandsanalyse berører sentrale prinsipper i form- og fargelæren, men kan også utvides til å berøre samfunnsproblemer som forbrukerkultur og bærekraftig utvikling.
- Kunnskap om designprosessen er viktig for å oppøve evnen til å tolke og forstå våre fysiske omgivelser.
- Dagens designere bruker ofte formgivning som et verktøy for kommunikasjon. Et tilsynelatende enkelt produkt kan gis egenskaper og uttrykk langt utover dets mer begrensede bruksfunksjon.

Formidlingsmaterieill

Formidlingsmaterieill består av denne lærerveiledningen, minikatalog, ark med Norway Says-tegninger, faktaark og kombinert brosjyre/plakat. Alt materieill fås ved utstillingsstedet, men kan også lastes ned fra: www.nasjonalmuseet.no
Boken *Norway Says 10* fås kjøpt ved utstillingsstedet.

Tekster til utstillingen

Om Norway Says

Første gang jeg møtte Norway Says var i 2000, på Milanos årlige Salone. Jeg arbeidet som redaktør for bladet *Wallpaper*, og de presenterte sin første designkolleksjon i Salone Satelite, utstillingshallen for unge talenter. Dette møtet med det energiske kollektivet gjorde inntrykk. Deres håndfull gjennomtenkte og elegante designprodukter vitnet om et rått talent, og de fem (som de telte den gangen) unge mennene viste en åpenlys og smittende entusiasme. Allerede første gang Norway Says våget seg frem på i det internasjonale markedet, var det helt åpenbart at de hadde noe relevant å bidra med. Selv på et så tidlig punkt i karrieren viste gruppen en intuitiv forståelse for de verdiene og problemstillingene som gjør samtidsdesignen relevant og livskraftig, samtidig som de uttrykte en annerledeshet og uavhengighet i forhold til den – til stede, men likevel på siden, det var gruppens styrke, noe jeg tror de selv først begynte å ane etter at messen var over.

Gruppen slik vi kjenner den i dag er preget av en reflektert, gjennomtenkt tilnærming til design. De heller mot genuin produktindustri, blottet for det teatraliske og spektakulære som en del av deres samtidige oppviser. Norway Says' nyeste produkter utstråler en grunnleggende og direkte kvalitet – som gjennomsyrrer alt fra de omfattende og modne sofakolleksjonene produsert i samarbeid med Hjellev til de forfriskende industrielle designene av radioer eller mp3-spiller, til lekne tilbehør for Muuto og arbeider som den vakre hengelampen *Ginko*, som de har designet for Ørsjø. Deres design kommuniserer så ærlig og upretensjøs som tenkes kan. De benytter en glidende palett av råmaterialer, former og skalaer. Ei heller er deres arbeider besmittet av individuell forfengeligheit, snarere er de (og dette kan antakelig ikke understrekes nok) fullstendig innstilt mot forholdet til forbrukeren og mot det å skape en design som er gyldig, funksjonell og tilrettelagt.

Mens samtidsdesignen endrer seg i forhold til dagsaktuelle krav og restriksjoner, vil Norway Says oppdage at de ikke behøver å endre seg nevneverdig ettersom grunnleggende og salgbar design er deres bumerke. Dessuten vil den uavhengige stien de har valgt å følge, altså lojalitet mot en hjemlig base kombinert med en internasjonal profil, vise seg å være en modell for andre.

(Utdrag av innledningen til Laura Houseleys intervju i boken *Norway Says 10*)

Personlige ideologier

Norway Says' identitet er ifølge dem selv beslektet med en tankegang som de finner hos internasjonale designere. Den postmoderne designen som på 1980-tallet kunne ha lokale og nasjonale kontekster, ble i løpet av 90-tallet dominert av den globale produktdesignen. Og de senere års møbeldesign er mer et uttrykk for et trangt globalt språk enn bærere av nasjonal kultur. Større internasjonale merkevareprodusenter med utspring i ett land, engasjerer designere fra andre og legger produksjonen til et tredje. Siste ledd er en bred, vestlig orientert markedsføring, noe som samlet bidrar til å utviske nasjonale preg. Samtidig er det nettopp i dette møtet mellom det internasjonale og det nasjonale noe av særpreget til Norway Says konstrueres. De forholder seg til en internasjonal designerkultur, men deres produsenter er oftest skandinaviske eller norske, noe som trolig bidrar til et mer nasjonalt og nordisk uttrykk uten at det nødvendigvis er intendert. Og selv om de ikke lenger vil påberope seg å ha ambisjoner på vegne av norsk design, er en nasjonal kulturarv opplagt til stede. Refleksjoner rundt det å forme treet som materiale ligger dypt i en norsk materiell kulturtradisjon, som også befestes i deres utdannelse. Deres verkstedserfaring fra utdannelsen og de første årene med å utvikle fullt brukbare prototyper av møbler i tre i 1:1 ligger der som en viktig basis. Slik kommer aspekter ved den norske arven frem i produktenes direkte uttrykk. Her er en nærhet til materialet, en ærlig og poetisk tilnærming til oppgaven og en saklig dristighet i utformingen aspekter som skiller Norway Says fra andre internasjonale designere.

Den appellerende formen

Sentralt i teoretiseringen rundt emosjonell design er at produktet skal vekke en umiddelbar sansbar appell hos forbrukeren. Modernismens ideal om at form følger funksjon er for lengst forlatt. I stedet er formen det vesentlige: "Vi jobber med forminnovasjon" sier Andreas Engesvik. All design har et kreativt element, men for signaturdesignen er det avgjørende at produktet fremstår med nyskapende form, og ideelt sett i en fremstillingsprosess preget av avansert teknologi og dyktig håndverksmessig material- og overflatebehandling. I Norway Says' formbehandling ligger det opplagt en videreføring av og kommentar til modernismens ideal om ren og enkel form. Å fange den rene, enkle formen anses som en viktig forutsetning for at vi som betraktere og potensielle brukere skal bli med på å vurdere andre aspekter ved produktet. For signaturdesignen må en appellerende formbehandling kombineres med noe mer, slik at den designbevisste forbruker ikke umiddelbart går lei. Nytelsen og gleden ved produktet skal ha øyeblikk som varer.

Norway Says' fremste egenskap har hele tiden vært å gi sine beste produkter en form som både er enkel og kompleks. Som det beste innen nyminimalismens møbeldesign for noen år tilbake, handler det om å redusere formen uten at funksjonen og komforten forringes i for stor grad, men samtidig gi produktet et avansert tillegg.

Dette tillegget består for Norway Says ofte i et elegant samspill mellom form og konstruksjon, med harmoniske og spenningsfylte møter mellom kurver og linjer og bruk av moduler, enten mellom funksjonell fleksibilitet eller spissfindig differensiering. (...) I de beste arbeidene dreier det seg om en form for essensialisme med subtile grep og forskyvninger. Det er en robusthet, kombinert med elegant kurvet linjeføring med til dels trekk av organiske former. Et annet grep er møblenes opplagte romlige egenskaper, der deres kompakte og sluttete former ikke aktivt peker utover. Kanskje derfor har også arkitektstanden i økende grad gitt dem anerkjennelse.

(Utdrag av Espen Johnsens artikkel "Den enkle komplekse formen" i boken *Norway Says 10*)

Kurator for utstillingen: avdelingsdirektør Widar Halén
Teknisk konservator: Stein Christian Midling-Jenssen
Formidlingsmateriell: Ole Høeg Gaudernack

Ansvarlig for nettverk galleri og turnékoordinator: kurator formidling Helga Gravermoen
helga.gravermoen@nasjonalmuseet.no Tlf.: 21 98 28 241

RESSURSER

Litteratur

Widar Halén, Mark Isitt, Espen Johnsen og Laura Houseley: *Norway Says 10* (Nasjonalmuseet 2009)

Per Farstad: *Industridesign* (Universitetsforlaget 2003)

Gunvor Øverland Bergan og Trinelise Dysthe: *Tingenes århundre* (Gyldendal 2008)

Widar Halén og Kerstin Wickman (red.): *Scandinavian Design Beyond the Myth* (Stockholm 2003)

Ole Rikard Høisæter: *Design på norsk* (Damm 2005)

LENKER

Nasjonalmuseets nettsted
www.nasjonalmuseet.no

Om designerne
www.andreasengesvik.no
www.anderssen-voll.com
www.norwaysayshop.no

Det danske kunstindustrimuseets interaktive nettsted om designprosessen
www.designprocessen.dk

PRODUSENTER

LK Hjelle (Norge)
www.hjelle.no

Gudbrandsdalens Uldvarefabrik (Norge)
www.gu.no/nc

Porsgrunds Porselænsfabrik (Norge)
www.porsgrund.com

Asono (Norge)

Frost Produkt (Norge)
www.frostprodukt.com

Muuto (Danmark)
www.muuto.com

Globe Furniture (Danmark)
www.globezero4.dk

Offect (Sverige)
www.offecct.se

Iform (Sverige)
www.iform.net

Swedese (Sverige)
www.swedese.se

Ørsjø belysning AB (Sverige)
www.orsjo.com

ewo (Italia)
www.ewo.com

Oppgaver

To viktige verktøy til for- og etterarbeid i forbindelse med utstillingsbesøket er minikatalogen og arket med Norway Says-tegninger. Disse kan fås fra utstillingsstedet eller lastes ned fra: www.nasjonalmuseet.no

Minikatalogen: inneholder oversikt over de utstilte produktene, med bilder, tegninger og designernes egne kommentarer.

Norway Says-tegninger: er et enkelt A4-ark med designernes tegninger av mange gjenstandssilhuetter i sort-hvitt.

Hvis klassen har tilgang til datamaskiner er det danske kunsthøgskolemuseets interaktive nettsted om designprosessen (www.designprocessen.dk) en lærerik innføring i sentrale begreper og velegnet til for- og etterarbeid.

Linje og form

Norway Says-tegningene viser enkle oppriss av designproduktene, uten annen informasjon. Ikke alle gjenstandene i utstillingen er avbildet, og det er også tegninger på dette arket som ikke er med i utstillingen.

- Enkeltvis eller i grupper kan elevene ha "skattejakt" med utgangspunkt i arket med Norway Says-tegninger, hvor de finner frem til hvilke tegninger som er med i utstillingen og skriver opp det riktige nummeret. (Her vil minikatalogen fungere som fasit.)
- Muntlig eller skriftlig kan elevene forklare hvor godt de synes de forskjellige silhuetene gjengir gjenstandene. De kan også selv tegne nye silhuetter av ting i utstillingen, eller få i oppgave å tegne andre ting i silhuett.
- Ta utgangspunkt i sitatet nedenfor og lag teoretiske og/eller praktiske oppgaver knyttet til de to sentrale designbegrepene *linjeføring* og *formforløp*:

Linjer og flater skal ikke oppstå av seg selv. De skal planlegges og designes ut fra et bevisst ønske. Industriell design handler derfor om å formidle og kommunisere produktets egenskaper ved hjelp av de ulike egenskapene som linjene og flatene uttrykker.

Når formelementer settes sammen, kan det oppstå uforutsette visuelle effekter. Det synsinntrykket vi får når vi betrakter en helhet, er nemlig ikke nødvendigvis summen av synsinntrykkene fra de ulike elementene. Elementene påvirker hverandre visuelt. Denne effekten er grunnen til at man skal være oppmerksom på forløpet av linjer og flater i et produkt, slik at man sikrer seg en utforming hvor disse kan tåle å bli satt sammen. Produktets elementer må berike helheten. Linjer skaper retning, og dette er med på å gi formen dynamikk og bevegelse. I noen sammenhenger kan linjen «fortsette» ut fra gjenstanden. Andre linjeføring kan avslutte bevegelsen i gjenstanden.

Slik sett må formgiveren ha en forestilling om formen før den oppstår. Denne forestillingsevnen er en viktig egenskap ved designfaget. Designeren skal «se» gjenstandens formuttrykk i hodet, altså ha en forestilling, og denne forestillingen må formidles gjennom tegning, modellering eller bruk av tegneprogrammer på en datamaskin. (s. 97)

Per Farstad: *Industri design* (Universitetsforlaget 2003)

Farge

- Med utgangspunkt i Norway Says-tegningene kan elevene arbeide med enkle fargeleggingsoppgaver.
- Etter å ha gått omkring i utstillingen kan man forklare og diskutere begrepet palett. Hva karakteriserer det utvalget av farger som finnes i utstillingen? Hvilke stemninger kan assosieres til fargene?

Gjenstandsanalyse

Designernes kommentarer til gjenstandene i minikatalogen kan fortelle noe om hvilke ideer designerne har hatt.

Det å gjenkjenne hva en ting er og forstå hvordan den brukes er den enkleste formen for gjenstandsanalyse. Men moderne design kan ofte gi dagligdagse ting nye og uventete former.

- Arbeid muntlig eller skriftlig med hvordan elevene opplever gjenstandene i utstillingen, om de gjenkjenner gjenstandstypene og om de får assosiasjoner til andre former. Bruk gjerne arket med Norway Says-tegninger.

I boken *Industri design* av designeren Per Farstad, skriver forfatteren dette om gjenstandsanalyse:

Gjenstandene vi omgir oss med kan analyseres ut fra ulike hovedområder:

Funksjonsanalyse: Beskriver de forskjellige bruksmåtene, adferden ved anskaffelsen av gjenstanden og gjenstandens rolle i en planlagt handling.

Strukturanalyse: Fastlegger den indre og ytre strukturen og de delene som tingen er sammensatt av.

Formanalyse: Dreier seg om gjenstandens estetiske egenskaper og fortrinn i en sosial sammenheng.

En slik analyse krever at designeren følger med i samfunns- og industriutviklingen. Prosessen med å utvikle et produkt har sitt utgangspunkt i teoretiske og praktiske undersøkelser, og er basert på sammenhenger mellom teknologi, samfunn og kommunikasjon. (s. 81)

La denne inndelingen danne utgangspunkt for elevoppgaver, enten i utstillingen, eller som etterarbeid (hvor minikatalogen kan være til hjelp).

- Enkeltvis eller i grupper kan elevene forsøke å si noe om disse tre sidene ved utvalgte gjenstander. Oppgaven kan med fordel løses som presentasjoner for resten av klassen. Begrepene i gjenstandsanalysen må tilpasses klassetrinnet.